

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 535/2025-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ] zastúpenej advokátom JUDr. Jakubom Magdom, Požiarnická 3969/21, Prešov, proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 22Co/40/2023-116 z 19. septembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkové okolnosti prípadu

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 19. januára 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie a priznať jej náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.
2. Z ústavnej sťažnosti a napadnutého rozsudku vyplýva, že sťažovateľka sa v konaní (pôvodne) vedenom Okresným súdom Svidník pod sp. zn. 1C/28/2021 domáhala od žalovaných v 1. a 2. rade zaplata 1 077,09 eur z titulu vydania bezdôvodného obohatenia za užívanie nehnuteľností postavených na pozemkoch vo vlastníctve sťažovateľky.
3. Okresný súd rozsudkom č. k. 1C/28/2021-72 zo 16. novembra 2022 žalobu sťažovateľky zamietol z dôvodu nedostatku jej aktívnej vecnej legitímácie, keďže sťažovateľka vlastnícke právo k parcelám [REDAKOVANÉ] nadobudla v čase, keď bolo na uvedených parcelách zo zákona zriadené vecné bremeno v prospech žalovaných ako vlastníkov bytu a nebytového priestoru. K vzniku vecného bremena v zmysle § 23 ods. 5 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších

predpisov (ďalej len „zákon o vlastníctve bytov“) teda došlo v čase, keď sťažovateľka nebola vlastníkom predmetných parciel, na ktorých je postavený bytový dom. Súd prvej inštancie vychádzal z rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3Cdo/49/2014 a konštatoval, že nárok na finančnú náhradu je len jeden a má ho len ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý ho vlastnil v čase vzniku vecného bremena. Súčasne dospel k záveru o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných, keďže sťažovateľka v žalobe neoznačila všetkých nerozlučných spoločníkov.

4. O odvolaní sťažovateľky krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom, ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) a žalovaným priznal proti sťažovateľke nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu. V odôvodnení poukázal na ďalšie konania vedené okresným súdom, v ktorých sťažovateľka z rovnakých dôvodov žalovala aj iných vlastníkov bytov a nebytových priestorov nachádzajúcich sa v predmetnom bytovom dome a v ktorých okresný súd žalobu zamietol s odôvodnením, že sťažovateľke nesvedčí aktívna vecná legitímácia na uplatnenie nároku. Rozhodnutia okresného súdu boli sťažovateľkou taktiež napadnuté odvolaním, o ktorom odvolací súd rozhodol tak, že predmetné rozhodnutia potvrdil ako vecne správne. Poukazujúc na princíp právnej istoty, krajský súd uviedol, že nemá dôvod sa odchýliť od právneho posúdenia nároku sťažovateľky už skôr posúdeného odvolacím súdom v obdobných veciach. Stotožnil sa s posúdením parcely [REDAKOVANÉ] ako príslušného pozemku k bytovému domu. Potvrdil taktiež správnosť záveru súdu prvej inštancie o nedostatku aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky majúceho svoju oporu aj v rozhodnutí publikovanom v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2016 pod označením R 73/2016, podľa ktorého právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona o vlastníctve bytov vzniklo *ex lege* jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona (1. septembra 1993). Vo vzťahu k námietke týkajúcej sa nesprávneho právneho posúdenia pasívnej vecnej legitímácie žalovaných odvolací súd ozrejmil, že charakter procesného spoločenstva je determinovaný charakterom predmetu konania, teda hmotnoprávnou úpravou, pričom o nerozlučné spoločenstvo ide len vtedy, ak povaha predmetu sporu neumožňuje, aby ten bol prejednaný a rozhodnutý samostatne proti každému zo spoločníkov. V posudzovanom prípade dospel k záveru, že sťažovateľkou vymedzený hmotnoprávny nárok nezakladá nerozlučné spoločenstvo v zmysle § 77 CSP pre všetkých vlastníkov bytov a nebytových priestorov bytového domu, avšak tento záver s ohľadom na absenciu aktívnej vecnej legitímácie sťažovateľky nemal žiaden vplyv na konštatovanie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie.

II.

Argumentácia sťažovateľky

5. Proti napadnutému rozsudku krajského súdu sťažovateľka nasmerovala svoju ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) krajský súd porušil jej základné právo na súdnu ochranu tým, že hoci sa nestotožnil s právnym posúdením (ne)dostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaných, pre ktorý bola žaloba zamietnutá, nezrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a nevrátil mu vec na ďalšie konanie a rozhodnutie, ale rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny;

- b) rozporuje právny názor konajúcich súdov, v zmysle ktorého je parcelu [REDAKOVANÉ] nevyhnutné považovať za príľahlý pozemok patriaci k bytovému domu. S poukazom na výmeru sporného pozemku (3 617 m²) nie je podľa sťažovateľky objektívne možné, aby bol v celom rozsahu považovaný za príľahlý pozemok. Sťažovateľka je toho názoru, že krajský súd a súd prvej inštancie bez zistenia rozsahu užívania sporného pozemku žalovanými konštatovali právnu povahu sporného pozemku. Najprv totiž bolo potrebné zistiť, v akom rozsahu sa skutočne užíva sporný pozemok (na aký účel), a až následne by bolo vôbec možné konštatovať existenciu, resp. neexistenciu vecnej legitímácie na strane sťažovateľky;
- c) závery obsiahnuté v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 3Cdo/49/2014 zo 14. apríla 2016 uverejneného v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky č. 8/2016 ako judikát R 73/2016, na ktoré poukázal okresný súd vo svojom rozsudku, sú v rozpore s čl. 20 ústavy a s čl. 1 dodatkového protokolu;
- d) je nespravodlivé, aby sťažovateľke nemala patriť žiadna náhrada za znehodnotenie jej vlastníckeho práva k pozemku [REDAKOVANÉ] ktorý je zastavaný bytovým domom žalovaných. Sťažovateľka sa preto domáha poskytnutia súdnej ochrany jej vlastníckemu právu.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

6. V prerokúvanej veci je podstatou ústavnej sťažnosti namietané porušenie základného práva sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu, ktorým bol potvrdený prvoinštančný rozsudok o zamietnutí jej žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia.

7. Sťažovateľka odôvodňovala prípustnosť podanej ústavnej sťažnosti tým, že na ochranu svojich práv nemá iný účinný prostriedok nápravy, keďže predmetom sporu bolo peňažné plnenie neprevyšujúce desaťnásobok minimálnej mzdy, z čoho vzhľadom na znenie § 422 ods. 1 písm. a) CSP vyvodzovala záver o neprípustnosti dovolania pre nesprávne posúdenie veci podľa § 421 CSP práve z dôvodu limitácie tzv. majetkovým cenzom. Ústavný súd si túto skutočnosť overil dopytom na okresnom súde a zistil, že sťažovateľka sa v súvislosti s namietaným porušením označeného základného práva napadnutým rozsudkom krajského súdu obrátila priamo na ústavný súd bez toho, aby proti nemu podala dovolanie.

8. Z § 422 ods. 1 CSP vyplýva, že tzv. majetkový cenzus predstavuje obmedzenie prípustnosti dovolania na výšku sumy, ktorá má byť predmetom dovolacieho prieskumu, len pre právne posúdenie (dôvody uvedené v § 421 ods. 1 CSP).

9. Z obsahu ústavnej sťažnosti (bod 5 tohto uznesenia) je však zrejmé, že sťažovateľka napadnutému rozhodnutiu odvolacieho súdu vytyka nesprávny procesný postup, keď krajský súd napriek tomu, že sa nestotožnil s právnym posúdením (ne)dostatku pasívnej vecnej legitímácie na strane žalovaných, pre ktorý bola žaloba zamietnutá, nezrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a vec mu nevrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie, ako aj nedostatočné zistenie skutkového stavu veci a nesprávne a nespravodlivé právne posúdenie veci, čím podľa sťažovateľky bolo porušené jej právo na spravodlivý proces. Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že ak konanie podľa sťažovateľky nevykazovalo znaky zákonnosti a spravodlivosti, mohla sa ochrany svojich práv pre ňou namietané procesné pochybenia dosahujúce intenzitu porušenia práva na spravodlivý

proces domôcť prostredníctvom dovolania podaného podľa § 420 písm. f) CSP, ktoré aj v prípade bagateľných sporov je prípustné (napr. rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 4Cdo/210/2020 z 23. marca 2022).

10. Aj napriek skutočnosti, že niekedy nie je celkom možné a reálne jednotlivé námietky od seba celkom oddeliť, bolo by v rozpore s princípom subsidiarity, aby ústavný súd predbiehal rozhodnutie dovolacieho súdu. Aj ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť základným právam a slobodám sťažovateľov ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná (I. ÚS 182/2023). Konanie pred ústavným súdom sa riadi princípom subsidiarity, podľa ktorého sa môže o ústavných sťažnostiach konať len vtedy, ak o ochrane označených základných práv a slobôd sťažovateľov (porušenie ktorých sa namieta) nerozhoduje, resp. nemohol rozhodovať iný (všeobecný) súd. Nie je totiž konaním, v ktorom by bolo možné naprávať to, čo účastník predchádzajúceho konania zanedbal, keď si riadne a včas nehájil svoje práva, hoci tak urobiť mohol a mal (m. m. I. ÚS 416/2020). Konanie o ústavnej sťažnosti predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý nasleduje až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu (III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, III. ÚS 114/2010, III. ÚS 5/2013).

11. Vyčerpanie právnych prostriedkov, ktoré zákon poskytuje na účinnú ochranu základných práv a slobôd a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, je jednou z podmienok prípustnosti ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda aj podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom [§ 55 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

12. Keďže sťažovateľka preukázateľne nenamietala vytykané pochybenia pred všeobecnými súdmi v rámci všetkých dostupných opravných prostriedkov vrátane dovolania, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť pre jej neprípustnosť podľa § 132 ods. 2 v spojení s § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde. Zároveň v podanej ústavnej sťažnosti ani len netvrdila, nie to ešte preukázala, že dovolanie nepodala z dôvodov hodných osobitného zreteľa, preto neprichádzal do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

13. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, ústavný súd sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky uvedenými v petite nezaoberal, keďže rozhodovanie o nich je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. októbra 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu